

Woordje van de redactie

Terwijl ik dit schrijf zijn we pas een paar uur ver in 2025. Ik hou van 1 januari, van het concept “nieuw begin”, het vermogen dat we bezitten om onszelf telkens weer opnieuw uit te vinden, te willen vervellen naar een betere versie van onszelf. Of, onszelf dat toch voor minstens een dag wijs te maken ☺.

Jawel, de “goede voornemens” dringen zich op!! Ik hoor u denken: nadat ze ons de tuin heeft ingejaagd om te wieden (zie Cultuurkrantje december 2024), gaat ze ons nu de fitness in sturen. Niets is minder waar, de verantwoordelijkheid ligt bij u en u alleen: maak zelf maar, naar eigen eer en geweten, een (mentaal, digitaal of ouderwets opgeschreven) lijstje. Baat het niet, wat inzicht in uzelf zal ook niet schaden. Wist u dat 88% van de mensen tegen eind januari al lang weer vergeten zijn hoe gezond en menslievend ze wel zouden/wilden leven!! Ik geef het maar mee ☺☺!

(Trouwens, zouden de nieuwjaarsbrieven van vroeger nog bestaan? Als kind deed ik de ronde van de familie met mijn “brieven” en ook mijn eigen zoon stond nog parmantig en fier zijn zelfgemaakt (of was het voorgekauwd?) kleinood te declameren.)

Feit is dat ook ons Cultuurkrantje helemaal opfleurt na het afbreken van de kerstboom, getuige onder meer de columns van Philemon en Pieter en het verslag over de prachtige tentoonstelling van Borremans in Voorlinden. Misschien is een uitstapje naar Nederland wel een

leuk nieuwjaarcadeautje voor uzelf? U kunt het nu meteen op uw lijstje met voornemens zetten! Traditioneel is januari ook gedichtenmaand, ons aller Cultuurkrantje, krijgt derhalve een poëtische toets.

Een nieuw begin houdt vaak ook een mijmering naar het verleden in, even achteruitkijken vooraleer weer vooruit te tuffen op de levensweg. En, neen, het ging wereldwijd gezien niet goed in 2024. Twee troostgedachten komen in mij op. Onze Cultuurkrantjes tonen dat er altijd weer opnieuw sprankelende tentoonstellingen, films, boeken, ... opduiken, oorlog noch klimaatproblemen vormen een domper op de culturele feestvreugde. Nu al lees ik in de krant een vooruitblik op het culturele jaar: boeken, films en voorstellingen worden aangeprezen. Dit vind ik bijzonder hoopvol, ook voor ons Cultuurkrantje dat zo zijn bestaansrecht blijft op opeisen.

Tweede troostgedachte: de mens is een bijzonder sterk en koppig beest. Wij ploeteren maar voort in de modder van het slechte weer, van de verontrustende nieuwsberichten, van de oprukkende klimaatopwarming en de stijgende prijzen in supermarkten. We verliezen diebaren, maar verheugen ons ook op nieuw leven. We verven muren, bouwen huizen, maken eten klaar. We doen maar voort, we geven niet op, ondanks alles. En zo is het goed.

Jirka Claessens

Tentoonstelling van de maand: Michaël Borremans

Praktisch

Neem in Mechelen de trein naar Den Haag, reken op een tweetal uren reistijd. In Den Haag kunt u te voet naar het museum Voorlinden (25 minuten), of u neemt bus 43 of 44 en stapt af aan de halte Wittenburgerweg Wassenaar.

Tickets

Online bestellen, er geldt een uurregeling:
<https://tickets.voorlinden.nl/timeslot/voorlinden>

Volwassenen	22 euro
Jonger dan 18	11 euro

De kunstenaar

Samen met Luc Tuymans (1958) is Michaël Borremans (1963) de belangrijkste nog levende hedendaagse Belgische kunstschilder.

Hij volgde een kunstopleiding aan de Hogeschool voor Kunst en Wetenschappen Sint-Lucas te Gent. Oorspronkelijk opgeleid als fotograaf, legt hij zich midden jaren negentig toe op het tekenen en schilderen. Hij maakt gebruik

van oude foto's van personen en landschappen als inspiratiebron voor zijn werk dat met veel oog voor detail en perfecte uitvoering een vervreemdend karakter heeft. Hij was tot zijn late doorbraak lesgever aan het Stedelijk Secundair Kunstinstituut Gent. Het was collega - kunstschilder Jan Van Imschoot die zijn werk had gezien en overvloedig aankocht en die hem met Jan Hoet in contact bracht. Jan Hoet was dé "kunstpaus" in de late twintigste eeuw en bezieler van het SMAK, zijn invloed kan niet overschat worden.

Borremans' schilderijen grijpen schildertechnisch gedeeltelijk terug naar de periode van de 18de eeuw. Vooral de Spaanse hofschilder Diego Velazquez is een groot voorbeeld voor hem. Borremans beheerst het metier tot in de kleinste details en dat dwingt uiteraard bewondering af. Zijn oudere tekeningen, waarvan een groot deel tot de Imschoot collectie behoren, dienen dikwijls als basis voor zijn latere schilderijen.

Zijn werk was te zien in tentoonstellingen over de hele wereld: Museum für Gegenwartskunst in Bazel, de Kunsthalle Bremerhaven, het Stedelijk Museum voor Actuele Kunst (SMAK) te Gent, het Cleveland Museum of Art, Ohio en The Royal Hibernian Academy, Gallagher Gallery in Dublin, enzovoort.

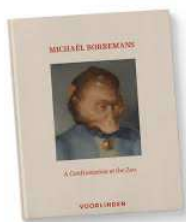
In 2008 ontwierp hij de hoes van de plaat Vantage Point voor dEUS en in 2010 een theaterkostuum voor een productie van Josse De Pauw, Over de bergen. De kunstenaar maakte in datzelfde jaar een ensemble van schilderijen voor het koninklijk paleis te Brussel in opdracht van Koningin Paola. De reeks werken verbeelden keurig in livrei gestoken lakeien, maar in een ongewone situatie: de ene draagt zijn kledij achterstevoren,

de andere snijdt zich in de vinger. De zeer realistisch en gedetailleerde olieverfschilderijen verraden een hoog vakmanschap, boeien en bezitten een onwezenlijke verstilde sfeer.

In november 2014 bracht de kunstenaar het werk De maagd aan op de klokkentoren, naast de stadshal van Gent. Het kleine fresco met afmetingen 60 bij 70 cm is het eerste werk van Borremans in de publieke ruimte. Het werk is een schenking van de kunstenaar aan de stad Gent, het stelt een jonge vrouw voor in een zwart kleed met een wit kraagje met uit haar ogen op de stadhal gerichte priemende stralen.

Werk van Borremans bevindt zich in de collecties van onder meer het SMAK te Gent, The Museum of Contemporary Art te Los Angeles, het San Francisco Museum of Modern Art te San Francisco, het Museum of Fine Arts te Boston, het Museum of Modern Art te New York en het Art Institute of Chicago.

Korte documentaire over de schilder:
<https://www.youtube.com/watch?v=xTP-nHL&Lws>

De tentoonstelling

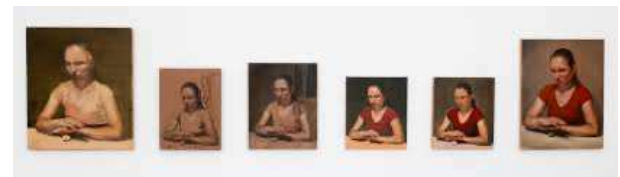
Samen met de kunstenaar brengt Voorlinden bijna vijftig schilderijen op doek uit de afgelopen twintig jaar samen in A Confrontation at the Zoo. De solotentoonstelling ontvouwt zich als een thematische bloemlezing van zijn oeuvre,

met zalen gewijd aan zijn vroege werken, portretten van mensen, dieren, de reeks Fire from the Sun en diverse objecten. Een van de meest recente werken is The Monkey (2023), waarop een porseleinen aap in kleding wordt afgebeeld. Dit schilderij, dat onderdeel is van de collectie van Voorlinden, raakt aan een belangrijke thematische interesse van de kunstenaar: hoe mensen zichzelf voorstellen. In dit karakteristieke werk hangt Borremans het gewicht en belang van geschiedenis en portretkunst aan een ogenschijnlijk onbeduidend en wegwerpbaar object, alsof hij wil zeggen: dit is óók een menselijke voorstelling.

(Bron: www.voorlinden.nl)

Meer informatie over de tentoonstelling en de opbouw ervan:

<https://www.youtube.com/watch?v=S4XqgVY0-sc>

Waarom moet u naar de tentoonstelling?

De selectie in Voorlinden bestaat vooral uit *personal favourites*. Voor Borremans zelf is dit ook een experiment omdat het hem dwingt tot een ordening van zijn werk, hij probeert er thematisch mee om te gaan. Dit is verfrissender dan een chronologische opbouw en gunt ons als toeschouwer ook een nieuwe kijk op het werk.

Het is heerlijk verdwalen in de wereld van Borremans, zijn doeken geven nooit al hun geheimen prijs. Hij speelt voortdurend met het medium van de schilderkunst, gebruikt traditionele schildersconcepten zoals het stilleven en het portret, maar vult ze op zijn manier in.

Schilderen is zoals theater spelen

(Borremans)

De laatste grote zaal in Voorlinden hangt vol kleine schilderijen in de portretvorm. Terwijl in de traditionele schilderkunst de geportretteerde doorgaans met een open blik de wereld in kijkt, wenden Borremans' personages hun blik af van de toeschouwer. Willen ze niet gezien worden? Hebben ze iets gezien dat hen doet wegstaren? Of, zijn ze gewoon in zichzelf gekeerd? Borremans geeft geen antwoorden. Net daarom toont Susanne Swarts, de directeur van Voorlinden, zijn oeuvre zo graag.

Zijn schilderijen trekken je aan door de schoonheid die erg conform is met wat je kent en de virtuositeit van zijn schilderstoetsen. Hij vangt je met honing en dan trap je in zijn val. Want als je onder het oppervlak kijkt, krijg je het gevoel dat er iets niet klopt. Het wringt en het gaat onder je huid zitten.

(Susanne Swarts)

Drie favoriete werken van de redactie

(Large rocket, 2019)

Dit grote werk toont een menselijke figuur, poserend in een neutrale omgeving. De kap doet onmiddellijk denken aan de KKK in Amerika, berucht om zijn raciale agressie. Maar er is meer, de titel wijst erop dat de mens een soort raket geworden is: kanonnenvlees in verwoestende oorlogen? Of, wil de kunstenaar ons vertellen dat wij en wij alleen staan voor oorlogsgeweld? Prachtig is hoe al deze bedenkingen u overvallen terwijl u een technisch prachtig schilderij bewondert. Een portret. Een portret van de mens die zijn gelaat verbergt in schaamte voor zijn raketvormige lichaam. Zou het over bodyshaming kunnen gaan?

(Fire from the sun, 2022)

Ook behoorlijk aangrijpend en confronterend is de reeks Fire from the Sun uit 2022. In deze reeks kleinere doeken toont Borremans spelende kinderen. Twee dingen vallen op: ze zijn naakt en spelen met afgerukte ledematen, bestuderen aandachtig een plasje bloed. Is dit een manier om de oorlogsgruwel te tonen? De werken ondermijnen ook de idee van het onschuldige kind. Het hoeft dan ook geen betoog dat de schilder wel wat bagger over zich kreeg na het tonen van deze reeks. De kinderen spelen met de gruwel. Doen ze dit bewust? Of, zijn wij, de kijker, bevooroordeeld? Zijn wij het die de gruwel invullen die zij niet zien? Zijn ze gewoon nieuwsgierig, of, zijn ze de soldaten, de moordenaars van morgen? Opnieuw worden de figuren in een

neutrale setting geplaatst. Het is een bevreemdend tafereel: de tot in de puntjes beheerste techniek, het gruwelijke onderwerp, de naakte kinderen en de neutrale, surrealistische achtergrond. Grote klasse, als u het mij vraagt.

(The Talent, 2023)

Dit recente werk (in privébezit) is opnieuw een portret, nu ziet u wel het gezicht van de geportretteerde. Wie is die jongen? Door de hoed en kledij situeren we hem in Amerika. Hij bekijkt ons bedachtzaam, of, is het eerder slinks en sluw? Staat hij voor het verleden van Amerika met cowboys? Staat hij voor de toekomst? De slinkse conservatief, à la Trump, die de macht grijpt? Staat hij voor een verloren glorie of net voor een herintrede van de oude (racistische, conservatieve) waarden? Ook hier geeft de neutrale achtergrond niets weg.

In alle drie de werken (en ook in de 45 andere werken die u in Voorlinden kunt bewonderen) ziet u dat de kunstenaar ons verleidt met prachtige schilderstechnieken die aan de klassieke meesters doen denken, echter, de inhoud is behoorlijk verontrustend. Trek voldoende tijd uit voor deze tentoonstelling, mijmer en filosoofeer, laat u verrassen door de vele

paradoxen en de uitzonderlijke schoonheid van deze doeken.

Nog eentje

(Sleeper, 2008, privébezit)

Bijkomende tip:

Terwijl u in Voorlinden bent, kunt u ook naar de prachtige beeldjes van Nick Cave gaan kijken. The Devil Alive kende zijn première in België en kreeg in het Cultuurkrantje van reeds een recensie. Zeker de moeite waard!

Artist talk:

<https://www.voorlinden.nl/tentoonstelling/nick-cave-the-devil-a-life/>

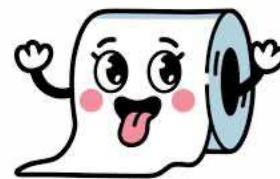
De blik van Pieter: De pot op!

In 2024 viel niet veel te beleven. Er gebeurde zo goed als niks. Behalve dat mijn buik dikker werd en er gewapende conflicten in Europa's achtertuin woedden. Je moet met die oorlogen uitkijken: ze lijken ver weg, maar als je een lijnvlucht richting oosten neemt, komen ze plots dichterbij. Niet dat ik van plan ben om even richting de Krim of de Levant te vliegen. Nee, ik blijf hier en ga nergens heen in vijfentwintig. Hier is er voldoende wc-papier. In oorlogsgebieden kan daar wel eens een gebrek aan zijn. Wir haben den Krieg noch nicht verloren. Wir haben noch zwei Kanonen und drei Rollen Scheißpapier. De Oekraïense troepen die moeten zich behelpen met eikenbladen. De Palestijnen, die gebruiken stenen. En wij? Wij hebben Edet Comfort Plus drielaags toiletpapier in stapels. Ik ben op mijn luxe gesteld. Mij tref je ginds dan ook niet aan.

Ook in het zuiden zie je me niet. Valencia en omstreken werden gebombardeerd. Bommen niet van de hand van dat Kremlinmannetje of die bijna kaalkop uit het Heilige Land. Nee, waterbommen van Gods hand. Zit je daar even een uurtje op het toilet van een of ander onhygiënisch Paellarestaurant; komt daar plotsklaps een watergolf aanzetten. Al je wc-papier nat. Nee, mij zul je in vijfentwintig in het zuiden niet vinden.

Dan maar even met de veerboot het Kanaal over? Lijkt me wel wat. Daar in het westen Prins Andrew gedag gaan zeggen. Zonder mijn dochter, wel te verstaan. Toch maar beter niet. De relschoppers van afgelopen zomer loop ik liever niet tegen het lijf: elke migrant – toerist of niet – moeten die kerels niet. Ik blijf wel weg uit dat Koninkrijk in het westen: het luxe wc-papier met koninklijke insigne laat ik aan mijn poep voorbijgaan.

Ga verder naar het westen en steek de Grote Plas over, hoor ik je denken. Ja, even naar Las Vegas. Eerst wat dollars weggooien in een van de gokpaleizen, dan chique gaan dineren in het Trumphotel en dan heerlijk zitten op een marmeren toiletkom met gouden drukknoppen. Klinkt als muziek in de oren tot er een oorverdovend geknal van vroegtijdig vuurwerk uit de kofferbak van een Tesla Cybertruck weerklinkt en plotsklaps het toiletpapier in stukken gereten rond je neerwarrelt. Nee het westen wordt hem ook niet.

Nog verder naar het westen vliegen tot je weer in het oosten komt? Ja, misschien even voet zetten op Japanse bodem. Kan je je wel inbeelden dat ik na een diner van Wagyuballetjes met kersenpitten snel op het toilet zal zitten. Tot er een dodelijke aardbeving komt als in januari vierentwintig. Nee, de Japanse pot op met het verre oosten. Ze hebben er trouwens

geen wc-papier. Naar het schijnt, enkel waterstraaltjes voor de achterste kaakjes. Dan maar naar het noorden? Een veilige optie, denk je, maar voor je het weet vreet een geiser je toiletpapier op en zit je drie tellen later op de blaren. Nee, ik kom er niet.

Ze zeggen dat de wereld steeds kleiner wordt en dat klopt: ik blijf in 2025 thuis. Hier is het goed. Ik kijk naar mijn kleine dochtertje. Ze zit in de hoek van de woonkamer op haar potje. Zich van kwaad in de wereld bewust. Ze laat een stinkend protje en kijkt me ondeugend aan. "Geen windstreken, jij," zeg ik. Hoewel, als ze groot is, moet ze de wereld gaan ontdekken, hoe gevaarlijk ook. Maar voor nu: oost west, thuis in eigen nest.

Pieter Huyck

Film van de maand: The room next door, Almodovar

De 75-jarige Pedro Almodóvar regisseert zijn eerste Engelstalige film en kan daarvoor rekenen op twee schitterende actrices: Tilda Swinton en Julianne Moore. Akkoord, ze mogen geen verrassende hoofdrolspelers zijn voor een drama van de gelauwerde Spanjaard, maar ze blijken wel perfect in hun rollen te passen.

In de kern is het verhaal van The Room Next Door eenvoudig: de schrijver en journaliste Ingrid Parker (Julianne Moore) hoort bij een signeursessie dat een oude vriendin en collega, die ze al vele jaren niet heeft gezien, ernstig ziek is. Ze zoekt Martha Hunt (Tilda Swinton) op in het ziekenhuis. Tijdens deze ontmoeting glijden ze langs gezamenlijke herinneringen, werk en liefde(s), alsof het gisteren was. Beide vrouwen zijn zeer geraakt door het hernieuwde contact dat steeds intensiever wordt. Vervolgens komt Martha met een bijna onmogelijk verzoek: wil Ingrid haar helpen met het beëindigen van haar leven?

Deze wensdroom, in Amerika is euthanasie verboden, om je eigen keuze te kunnen maken, geeft aan The Room Next Door een humane toets. Iedereen zou een kans moet krijgen om de Martha in zichzelf, en natuurlijk de vriendschap van Ingrid, te vinden wanneer er sprake is van het naderende einde.

Zonder gêne zoekt Almodóvar ook troost in de film-, kunst- en literatuur-geschiedenis. Dit geeft een extra laag aan de film, u herkent ongetwijfeld quotes van Jean-Luc Godard of een ode aan Alfred Hitchcock. Heel de film doet ook erg denken aan de verstilde werken van Edward Hopper. Of de deur van Martha's kamer wel of niet openstaat als een aankondiging van de dood, wordt een thriller-element. De vele verwijzingen kunnen wat verlamdend werken en een afstand creëren tot de gevoelswereld van Ingrid en Martha, maar ze zijn wel leuk om te ontdekken.

Tegenover het verdriet en de kunstreferenties staat Almodovars handelskenmerk: de felle kleuren. De indrukwekkend mooie villa én het uitzicht op de bossen rondom vormen een decor vol schoonheid en elegantie. De beeldcomposities vol kleurrijke details zijn oogstrelend.

Is dit grand cru Almodovar? Neen, maar The Room Next Door stelt nergens teleur en de Gouden Leeuw die de jury in Venetië aan de film en zijn regisseur toekende is dan ook meer dan verdiend!

Philemon De Donder ... wijst onder

Philemon De Donder geniet na een veertigjarige onderwijsloopbaan van een welverdiend pensioen. Zijn warme, innemende persoonlijkheid en bodemloze optimisme maakten hem tot idool van vele generaties. Na lang aandringen gaf hij zijn akkoord om de Cultuurkrant te verrijken met zijn rake observaties. In elke editie laat hij zijn duistere licht schijnen over een hedendaags fenomeen. Vandaag: de warme familiale sfeer aan de feesttafel.

‘Overgrootvader,’ zei het 13-jarige smartphone-aanhangsel dat mijn kleinkinderen hebben voortgebracht, ‘ge moedt ons uw goede voornemens voor 2025 nog vertellen!’

Een tweeledige toelichting bij deze merkwaardige zin, uitgesproken op woensdag 1 januari 2025 ten huize Ph. De Donder, dringt zich op. Ten eerste sta ik erop dat al mijn achterkleinkinderen (vraag me niet hoeveel het er precies zijn, ik ben de tel al lang kwijt en ze lijken toch allemaal op elkaar) het woord tot mij richten met gebruik van de correcte genealogische aanhef, te weten ‘overgrootvader’. Niet ‘pepe’ dus, want dat is een Braziliaanse voetballer die eruitziet alsof hij met z'n kop tegen een doelpaal is gelopen, en ook niet ‘bompa’, want dat klinkt als gezelligheid op geruite sloffen, en ik ben niet gezellig. En ik heb

geen geruite sloffen. ‘Bompapa’ is al helemaal uit den boze: niet alleen omdat die term al te vrolijke associaties met dorpsfanfares oproept – en ik bèn niet vrolijk – maar ook omdat hij me op de één of andere manier aan Joost Klein doet denken, het antimuzikale Hollandse verschijnsel dat onze noorderburen op het Eurovisiesongfestival zou vertegenwoordigen met een oorverdovend amalgaam van ketelklanken, maar werd gediskwalificeerd omdat er een assistente tegen zijn epauletten was gebotst.

Zo ben ik nu aangekomen bij het tweede luik van de verklaring die de eerste zin van deze tekst behoef. Ik hoor u met enige ergernis denken: maar enfin zeg, gaat dat hier nu nóg altijd over die eerste zin? En we zijn al een halve bladzij ver! Kijk, lezer, dat is nu precies uw probleem: alles, met uitzondering van de federale regeringsvorming, moet tegenwoordig snel-snel-snel gaan. U raast over de autostrade van de oppervlakkigheid, ongedurig toeterend naar lieden zoals ik, die op de pechstrook halt hebben gehouden om er de laatste distels der wijsheid te plukken. U wilt geen tijd meer verspillen aan het opbouwen van een doorwrochte redenering, aan het uitdenken van een tegen de regels der *efficiency* zondigende filosofie die koppig weigert zich in een Excel-tabel te laten vatten, aan het vertellen van een schoon verhaal. Daarom, lezer, mag u de hierna volgende bevelende wijzen als mijn goede raadgevingen voor het nieuwe jaar beschouwen: vertraag! Durf het rempedaal in te duwen, kijk om u heen! Kom bij mij staan, op de pechstrook! Gelieve daarbij wel minstens één telefoonpaal afstand in acht te houden, want ik verdraag geen mensen in mijn omgeving.

Trouwens, kijk nu eens: we zijn alweer een paragraaf verder, en ik ben nog altijd niet toegekomen aan het tweede luik van de verklaring die de eerste zin van deze tekst behoef. Welaan, dat komt ervan, met uw gezanik over geriatrische columnschrijvers die het leestempo van hun teksten afremmen door ze vol te stouwen met overbodige uitweidingen en bespiegelingen omdat hun door een dichte mist van dementie-eiwitten versluisde brein niet langer in staat is om een coherent verhaal vorm te geven, laat staan om fundamentele structurele tekstprincipes te respecteren, zoals het inlossen van de reeds lang gemaakte belofte om het tweede luik van de verklaring te geven die de eerste zin van deze tekst behoef. En waar haalt u dat trouwens vandaan, dat mijn cognitieve vermogens tegenwoordig elke dag met angstwekkend rase schreden achteruitgaan? Ik ben nog perfect bij mijn verstand, hoort u?! Een mens krankzinnig verklaren die naar alle mogelijke objectieve maatstaven nog zéér zinnig is, en die vooral op geen énkele manier door almaar vaker terugkerende paranoïde waangedachten wordt geplaagd, al zeker niet ’s nachts tussen omstreeks twee en vijf uur: u moet het maar durven. Schaam u!

‘Schaam u!’ is ook precies wat ik mijn 13-jarige achterkleindochter toesiste nadat ze met de haar kenmerkende leeghoofdigheid het woord ‘moedt’ in de mond had genomen. Jawel, lezer: ik, die mijn hele leven heb gewijd aan het perfectioneren mijner intelligentie én aan het (uiteraard tevergeefs) overdragen daarvan aan de volgende generaties, heb een achterkleindochter die zo achterlijk is dat ze zelfs dt-fouten maakt als ze práát. Aangezien er op nieuwjaarsdag te mijnent een abnormaal gezellige sfeer hing – de hele familie had zich in mijn woonst

verzameld, er werd gelachen en gezwanst, de kerstboomlichtjes flonkerden blijmoedig en er werden hortend, stotend en met een werkelijk stuitend gebrek aan respect voor metriek nieuwjaarsbrieven voorgelezen – had ik die vermaning aan het adres van mijn achterkleindochter als een subtiele wenk geconcipeerd, een corrigerende doch aimabele overgrootvaderlijke tik op de vingers. Het probleem met iemand liefhebbend ‘Schaam u!’ toesissen is echter dat men, zeker wanneer men wegens door ouderdom invallende kaken met een loszittend vals gebit is behept, die persoon weleens onverhoeds vier snijtanden en een halve gehemelteplaat in het aangezicht kan spuwen.

De gezellige sfeer verdween even plots en onverwacht als zij was gekomen, net als mijn achterkleindochter, al heb ik achteraf vernomen dat zij door haar ouders vierklauwens naar het dichtstbijzijnde gasthuis was getransporteerd om aldaar vijf hechtingen in de wenkbrauw te krijgen. Ik zal haar dra een tros druiven opsturen, om het goed te maken. Met zo’n vrolijk ‘Vlot herstel!’-kaartje erbij, maar dan moet ik eerst wel eens aan iemand vragen hoe dat kind nu eigenlijk heet. En aan wie kán ik dat nog vragen? Na het dentaire accident is er niemand van de familie die nog met mij wil spreken. ‘Gij zijt altijd al even vals geweest als uw gebit!’ snauwde mijn dochter me toe, en ze verliet met slaande deuren het ouderlijk pand. Ik reageerde niet, ik ben dat van haar gewend. ‘Ambetanterik!’ bulderde mijn kleinzoon, maar de vraag die intuïtief in me opkwam (‘Kunt ge echt geen betere woordspeling met ‘tant’ en ‘tand’ verzinnen, sukkelaar?’) heb ik voor de lieve vrede ingeslikt. Net als de andere helft van mijn gehemelteplaat, trouwens – daarvoor zal ik morgen toch eens bij de dokter moeten. Het was de laatste

opmerking, komende van één van die andere achterkleindochters, die er bij mij het ongenadigst inhakte: ‘Oh my God, bompapa, da was, *like*, zóóó cringe wa jij ebt gedaan...’

Bompapa?! Het heeft me bovenmenselijk veel moeite gekost, maar ook na die laffe dolk in mijn overgrootvaderhart heb ik gezwegen. En onderwijl dacht ik: gij vliegt uit mijn testament, gij. Morgen direct naar de notaris om de achterkleindochter in kwestie officieel te laten schrappen. Maar dan moet ik eerst wel eens aan iemand vragen hoe dat kind nu eigenlijk heet.

Uw kapoen,
Philemon De Donder
1 januari 2025

Gedichten

GEDICHTENDAG
30 JANUARI 2025
'LIJFELIJKHEID'

Januari is traditioneel een poëtische maand. Van 30 januari tot en met 6 februari is het poëzieweek met als thema "lijfelijkheid". Ook op school wordt telkens de gedichtendag gevierd. Dus, het Cultuurkrantje kan niet onderdoen en daarom ... zomaar gratis en voor niets een aantal pareltjes rond winter, geluk, liefde en als laatste gedicht Verzet van Remco Campert. Een poëtische pareltje dat elk jaar opnieuw weer opduikt in het krantje en dat moet. Iedereen zou dit kleinood moeten kennen, of, net als vroeger van buiten moeten leren, omdat het altijd weer actueel blijkt te zijn.

de Coninck, Winter

Winter. je ziet weer de bomen
door het bos, en dit licht
is geen licht maar inzicht:
er is niets nieuws
zonder de zon.

En toch is ook de nacht niet
uitzichtloos, zo lang er sneeuw ligt
is het nooit volledig duister, nee,
er is de klaarte van een soort geloof
dat het nooit helemaal donker wordt.
zo lang er sneeuw is, is er hoop.

Slauerhoff, Winter op zee

De kim wordt wreed, de golven tuimlen wild,
Van mild en groen, spoorlags hardgrijs en grauw;
Eén nacht waarin de wind door 't luchtruim rilt,
Dan, als een plotselinge dood, de kou.

Om rotseilanden zonder boom en gras,
Liggend verlaten in het oeroud ruim,
Bloeit slechts 't onstuimig en verward gewas
Van 't snel opschietend, snel verwelkend schuim.

Op 't schip waarin geen vuren troostend branden,
Nestelt de kou zich voor een lange reis;
Tegen de 's nachts wakkergekraakte wanden
Kruit en verbrijzelt zich het drijvend ijs.

Gruwez, Winter

De winter, die geen belofte doet,
maakt alles schoon, laat alles sterven.
Alles wat bloeit is slechts vergankelijk,
en het ijs, dat legt zijn bed vast.

de Coninck, Lenige liefde

Zoals je binnenkwam en dag zei,
en uit je kleren en je woorden stapte

(het voorlaatste wat je voor me uit-
deed was het woord "lieveling"
en het laatste een glimlach; toen
opende je de haakjes en ik kwam erin
en je sloot ze)

zo ging je ook weer weg, trok
enkel veel te dunne woorden
van afscheid om je heen en rilde.

de Coninck, Liefde

Liefde is een liefdevolle ziekte,
de bezetenheid van het lichaam,
het is het verlangen naar een aanraking,
de vreemde behoefte aan een ander.

Liefde is niets meer dan een vuur,
een vlam die geen grenzen kent,
een licht dat nooit dooft,
hoeveel regen er ook valt.

Van Ostaijen, Ik hou van je

Ik hou van jou, als een open deur,
ik hou van jou, als een diepe zee,
ik hou van jou, zoals je de lucht ademt,
zonder ooit te vragen waarom.

In de stilte van je ogen,
vind ik de woorden
die ik niet uitspreek,
de liefde die niet kan sterven.

Kopland, De liefde

Liefde is geen groot gebaar,
geen woorden die over de tijd heen drijven,
maar een moment waarin we alles geven.

Het is de stilte van twee mensen
die elkaar vinden,
zonder een letter van een boek te lezen.
Liefde is geen belofte,
het is de blik die zegt: 'Ik ben hier'.

de Coninck, Geluk

Geluk is niet iets dat je kunt vangen,
het is iets dat je overkomt.
Het is het moment dat je met iemand
lacht, zonder reden, zomaar, onverwacht.

Geluk is een stille avond, een blik die zegt:
'Ik ben er', het is de wetenschap
dat je ergens thuis bent,
zelfs als de wereld verder draait.

Vasalis, Geluk

Geluk is geen gave, geen bezit,
maar een vluchtig moment van stilte,
wanneer alles even klopt,
wanneer het lijkt alsof de tijd niet bestaat.

Geluk is de zon die doorbreekt na regen,
de geur van bloemen na de storm,
een klein gebaar dat zoveel zegt,
een moment van rust in de chaos.

**Remco Campert, Geluk is een handvol
sterren**

Geluk is een handvol sterren,
die je kunt vasthouden in de nacht.
Het is de glimlach van een vriend,
de warmte van een onbekende.

Geluk is eenvoudig,
het zit in kleine dingen,
in de momenten die we vergeten,
maar die toch alles betekenen.

Remco Campert, Verzet

Verzet begint niet met grote woorden
maar met kleine daden

zoals storm met zacht geritsel in de tuin
of de kat die de kolder in zijn kop krijgt

zoals brede rivieren
met een kleine bron
verscholen in het woud

zoals een vuurzee
met dezelfde lucifer
die een sigaret aansteekt

zoals liefde met een blik
een aanraking iets wat je opvalt in een
stem

jezelf een vraag stellen
daarmee begint verzet

en dan die vraag aan een ander stellen.

**Serie van de maand: One
Hundred Years of
Solitude (Netflix)**

Deze Spaanstalige (en geslaagde)
adaptatie van de Gabriel Garcia Marquez'
klassieker over verschillende generaties
van de Buendía-familie en de oprichting
en vernietiging van hun haast idyllische
stadje Macondo mag u zeker en vast niet
missen.

De schrijver?

Gabriel Garcia Marquez (1927-2014) was
een Colombiaans schrijver en winnaar van
de Nobelprijs voor Literatuur (1987). Hij
was ook een journalist en politiek activist
(links gedachtegoed). Hij werd gezien als
een belangrijk vertegenwoordiger van
het magisch realisme.

Magisch realisme?

De term magisch realisme wordt zowel in
de schilderkunst als de literatuur gebruikt.
Het is een richting in de kunst waarin een
poging wordt gedaan de realiteit te
verbinden met een andere of hogere
werkelijkheid, waardoor hallucinerende
beelden of droomeffecten ontstaan.
In 100 jaar eenzaamheid gebeuren immers
de meest onwaarschijnlijke
bovennatuurlijke dingen. Zo is er een
geest die José Arcadio Buendía net zo lang
achtervolgt tot hij een levensgevaarlijke
tocht door de jungle onderneemt naar de
plek die uiteindelijk Macondo zal worden.

Ander voorbeeld, de slapeloosheid die besmettelijk blijkt te zijn en het hele dorp treft, zodat alle inwoners bijna bezwijken. En, natuurlijk de zak die Rebecca bij zich heeft wanneer ze haar intrek neemt bij de familie Buendías. Deze zak – die de beenderen van haar ouders bevat – blijft zich als een soort hondje door het huis bewegen.

Het boek?

Het boek is een kroniek van de familie Buendía, waarvan de stamvader het stadje Macondo stichtte. Over verschillende generaties heen wordt de familiegeschiedenis van de Buendía's verteld, waarbij realistische elementen vermengd worden met magische gebeurtenissen.

Sinds de eerste uitgave in het Spaans in 1967 zijn er ongeveer 30 miljoen exemplaren verkocht. De roman wordt als een hoogtepunt van de Latijns-Amerikaanse literatuur beschouwd.

De serie:

Het boek is niet alleen behoorlijk complex, het is ook een dik boek, dus zijn er zestien afleveringen nodig om het verhaal recht te doen. Al vanaf de eerste aflevering blijkt dat de makers enorm trouw zijn gebleven aan de bron, iets wat ik wel kan appreciëren: de serie is prachtig gefilmd!

De erven van Gabriel García Márquez stelden volgens de krant El País drie voorwaarden aan Netflix: het verhaal moest uitgebreid verteld worden in het Spaans én er moest in Colombia gefilmd worden. Netflix ging akkoord en kocht 2019 de rechten aan van Márquez' klassieker. Er werd een open auditie georganiseerd in Colombia, zodat de cast uiteindelijk bijna volledig uit (onbekende) Colombiaanse acteurs bestaat. Alle afleveringen werden ook opgenomen in het thuisland van Márquez.

Het was vooral onze taak om de literaire en poëtische vertelwijze te vertalen naar iets wat meer in de buurt komt van spreektaal, zodat dat het fris en hedendaags voelt, maar nog steeds authentiek is.
(Bruges, regisseur)

Ook Netflix had een tweetal eisen: een voice-over die de familiegeschiedenis van de familie Buendías voor de kijker uiteenzet en het verhaal moest in chronologische volgorde verteld worden.

De moeite waard om te kijken?

Jawel, ik zou u deze serie zeker aanraden! De Netflix-adaptatie ademt van de eerste tot de laatste seconde Zuid-Amerika en Márquez. Dat er Spaans wordt gesproken, maakt het gevoel van authenticiteit volledig. Het decor en de figuranten zijn meer dan achtergrond, ze zijn wezenlijk bepalend voor de sfeer.

En sfeer, daar was het magisch-realistische auteurs toch altijd om te doen. De armoede en de rauwe omgangsvormen zijn tastbaar. Als kijker stapt u mee in de zoektocht naar geluk die zich vertaalt in een uittocht naar een verre plek, want alleen daar is een betere toekomst mogelijk.

Op zoek naar het land dat niemand ze had beloofd.

(Marquez)

Het boek Cien Años de Soledad heeft natuurlijk een magische, onwerkelijke, haast bezwerende kant, wat in de tv-adaptatie versterkt wordt door een off-screen verteller nadrukkelijk te laten zeggen wat de acteurs niet kunnen uitspreken. Dat vertraagt ook het tempo. Dat zou op uw zenuwen kunnen werken, maar wie durft zich te laten meewiegen met het slome tempo, wie zich laat onderdompelen in de broeierige sfeer, zit sneller dan verwacht in het arme, harde maar ook spirituele Latijns-Amerika van vroeger, waar bijgeloof en bovennatuurlijke verschijningen concurrentie krijgen van de ontluikende techniek en wetenschap. Prachtige televisie, die blijft nazinderen

Boek van de maand: Alle blauw van de hemel, Melissa Da Costa

Dit boek is een ware hype met meer dan een miljoen verkochte exemplaren, en de klok blijft tikken. In heel wat lijstjes met de verkoopcijfers van boekenwinkels staat het na maanden nog steeds in de hogere regionen. Toch werd het boek doodgezwegen in alle kwaliteitskranten, nergens vind ik een recensie terug. Het doet wat denken aan de fameuze Zeven Zussen reeks van Lucinda Riley: hordes fans, megaverkoop, maar de literaire wereld trekt zijn neus op.

Terug naar Alle blauw van de wereld, is het boek de hype waard of overstijgt het het niveau van de doordeweekse chicklit (nog zo een neerbuigende term) niet? Uw Cultuurkrantje onderzoekt het 😊!

Het verhaal:

Emile is een jongeman van 26 die zijn hele leven nog voor zich heeft. Helaas blijkt dat hij een ernstige ziekte heeft, hij lijdt aan jong-Alzheimer. Gezien het snelle verloop van de ziekte zullen zijn momenten van geheugenverlies steeds langer worden en de dokters geven hem nog twee jaar te leven.

Zijn familie is vanzelfsprekend kapot van dit nieuws en Emiles moeder en zus willen

dat hij nog meedoet aan een klinisch onderzoek om meer over de ziekte te weten te komen. Emile wil niet dat zijn familie zijn aftakeling zal zien, en besluit iets compleet anders: hij koopt een camper en zoekt via een advertentie een reisgenoot. Joanna reageert en samen rijden ze richting de Pyreneeën. De trektocht wordt zowel een avontuur, een mijmering over leven en dood als een ode aan de vriendschap en mentale sterkte van de mens.

De mening van de redactie:

Bent u een kritikaster of cynicus, dan zal u veel bezwaar tegen dit boek hebben: te sentimenteel, te voorspelbaar, te veel citaten van die enerverende Paolo Coelho, te veel gehop door de tijd en te veel wisselen van perspectief.

Anderzijds, leest het boek als een trein en raakte ik onmiddellijk geboeid door het verhaal over twee beschadigde mensen die een beetje geluk vinden, terwijl de dood om de hoek gluurde.

Voor Emile is de wetenschap dat zijn geheugenverlies steeds erger zal worden beangstigend, maar hij geniet van de tocht. Bovendien geeft het hem kracht dat hij het heft in eigen handen heeft genomen. Veel heeft natuurlijk ook te maken met het vertrouwen dat hij stelt in Joanne. Dit is de kern van het boek, denk ik, een ode aan vriendschap, aan vertrouwen en aan de goedheid van de mens. Een mooi tegengewicht tegen de cynische, brutale wereld waarin we nu leven.

Verder zijn de beschrijvingen van hun reis erg beeldend, ik wilde zelf met een camper richting de Pyreneeën, liefst nog vandaag! Frankrijk heeft prachtige natuurgebieden en bijzondere stadjes en dorpjes met heel veel geschiedenis en natuurschoon.

Tot slot zijn er de mensen die Emile en Joanna tegenkomen, die hen helpen, of gewoon heel vriendelijk zijn. Dat ik dit als lezer eigenaardig vindt, zegt veel over hoe het met mij en het vertrouwen in de mens gesteld is.

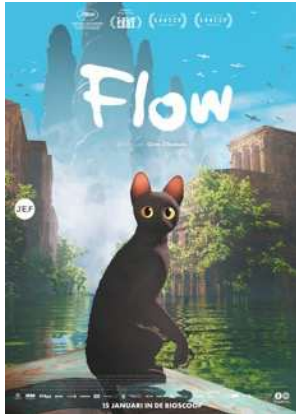
Het einde is onontkoombaar, de ziekte van Emile is progressief en evolueert snel, bovendien wordt ook zijn hart aangetast. Geen happy end dus, maar wel een aanvaardbaar einde, met de hoop dat de mensen die achterblijven verder kunnen.

Al durf ik gewagen dat ik dat in het echte leven wel ben, was ik geen kritikaster of cynicus tijdens het lezen van Al het blauw van de hemel. Het deed me zoveel deugd mee te reizen met de hoofdpersonages (zuiver escapisme zegt de cynicus in mij ☺). Ook het verhaal zelf pakte me mee, het zware onderwerp wordt op lichte toon verteld en de troost van de natuur en de vriendschap is erg geloofwaardig. Anders dat heel wat chicklit is dit boek wel goed geschreven in een vlotte, sierlijke, beeldende taal. Ik zou het u durven aanraden

En ondertussen in den Albert

Zie : <https://www.cinema-albert.be/programma>

Eigenzinnige aanraders: Flow en Conclave

Kinderen, ouders en kattenliefhebbers: iedereen raakt betoverd door dit epische avontuur. Een spannend, woordenloos verhaal over vriendschap, diversiteit en natuur in een unieke animatiestijl. Van miauw naar wauw!

Na de dood van de paus brengen kardinalen van over de hele wereld hun stem uit in de meest geheimzinnige verkiezing ter wereld: die van de nieuwe spirituele wereldleider. Kardinaal Lawrence moet ervoor zorgen dat alles goed verloopt, ondanks zijn eigen geloofscrisis. Wanneer torenhoge ambities uitmonden in schandalen, ontdekt hij dat de overleden paus verre van heilig was.

En ondertussen in CC Belgica

Zie: <https://www.ccbelgica.be/nl/>

Avondgasten van de maand: Skagen en Damiaan De Schrijver in Schopenhauer.

In Triomf! komen de spelers van SKaGeN terug met z'n vieren op scène. Ze worden daarbij vergezeld door Dagmar Dierick en Clara Cleymans. Samen laten ze zich inspireren door het verhaal van de Zweedse regisseur Jan Jönson die in 1985 Wachten op Godot van Samuel Beckett besloot te enceneren met gevangenen uit de zwaarbeveiligde Kumla gevangenis. Een spannende situatie ontstaat waarin de gevangenen opnieuw van de buitenwereld proeven terwijl ze via het stuk dubbel geconfronteerd worden met hun hopeloze wachtpositie.

Ons leven wordt volgens de vrolijke pessimist en lachende mensenhater Arthur Schopenhauer gekenmerkt door leed en verveling en is bijgevolg één grote vergissing. Niettemin is de filosofie van 'de zwartgalligste filosoof aller tijden' buitengewoon opbeurend, aanstekelijk en zelfs bevrijdend.

De Schrijver brengt zijn tekst dan ook
allesbehalve zwaarmoedig. Hoe somber
Schopenhauers misantropie soms ook is,
zo monter en opgewekt pakt de acteur zijn
publiek bij de hand en leidt het door leven
en opvattingen van de filosoof.

De voltallige redactie
van het Cultuurkrantje
wenst u en uw naasten
een prettig 2025 toe.